

стантинъ Порфирогенитъ на два пжти споменува българскитъ велики боляри, които и различава отъ другитъ по-долни боляри. Въ българскитъ църковни хрисовули ясно и положително боляритъ се дѣлятъ на *великы* и *малы*. Въ Душановия законикъ старитъ сръбски властели сжщо се дѣлятъ на *великы* и *малы* или — *властели* и *властеличиѣ* ¹⁸⁹. Но въ какво се състояла разликата между великитъ и малитъ боляри положително не е извѣстно, защото нито въ българскитъ, нито въ сръбскитъ правноисторични извори има точни извѣстия за това. Вижда се обаче, че сжществувала социално-политична разлика между двѣтъ класи на старитъ български аристократи. Българскиятъ архиепископъ Теофилактъ на двѣ мѣста споменува за българскитъ велможи и първенци, които се отличавали отъ другитъ българи по знаменития си родъ и по голѣмото си богатство и които имали достъпъ до князь Бориса и се намирали около него ¹⁹⁰. Богатството въ старата епоха се цѣнило много повече отколкото сега, и старитъ видни богати люде се числили между аристократитъ и по всѣка вѣроятностъ били велики боляри. Родътъ въ старата епоха сжщо ималъ голѣмо значение за развитието на социалната разлика, защото старитъ българи, както и другитъ съврѣменни тѣмъ народи давали голѣмо значение на произхода на лицата. Онзи, който произхождалъ отъ знатенъ и благороденъ родъ, билъ великъ боляринъ. Той още съ раждането си придобивалъ извѣстни права и привилегии, съ каквито не могълъ да се

¹⁸⁹ Законик. Ст. Душана, чл. 35, 50, 55, 142, 155.

¹⁹⁰ Theoph. Bulg. Arch. IV, 200. Συνεβαπτίσθησαν δὲ αὐτῶ καὶ ὅσοι ἐν Βουλγαρίαις γένος ὀγκον τε καὶ πλούτου βάην τῶν ἄλλων εἶχον ἐξαίρετον“.

„ Ibid. 1221. „ Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἦσαν περὶ αὐτὸν (τὸν Βορίσην) γένους τε ὀγκῶ καὶ πλούτου βάρει τῶν ἄλλων προέχοντες καὶ οὗτοι δὴ τοῖς ἀγίοις προσφαιτῶντες . . .“